

גבולות היחידה: פרק מ"ג פסוקים כ"ו-ל"ד

נושא היחידה: פגישת יוסף ובנימין וסעודת יוסף עם אחיו

מספר שיעורים: 1

כתבה: אביגיל באס

כללי: ביחידה זו נלמד על פגישת האחים ויוסף במצרים בפעם השנייה. האחים יורדים למצרים עם בנימין ועם מנחה ליוסף, ונפגשים אתו בארמונו. נדבר על ערך המשפחה ועל צדקותו של יוסף, שסולח לאחיו למרות הכול.

פתיחה: המורה יציג לתלמידים "כתבה" המדווחת על האירועים, והתלמידים ישלימו את הפרטים החסרים- מהווה חזרה על הפסוקים הקודמים, כדי להכניס לעניינים ולקשר ליחידה הנוכחית (אפשר להקרין על מסך ולהשלים יחד בעזרת התלמידים).

⇐ המורה יכול לעשות ממש הצגה שבה הוא יהיה מעין "כתב חדשות" שמתחיל לדבר אך לפתע שוכח את הכתבה שלו/לא מוצא את הדף עם הכתבה/ מוציא דף קרוע מהכיס ולא יודע כיצד ימשיך בכתבה. הכתב שואל את התלמידים אם יוכלו לעזור לו, ואז הוא מתחיל, והתלמידים יעזרו לו בכל מקום שחסר לו מידע...

המרגלים שבים!

תשעה מהמרגלים שהגיעו לגלות את סודות מצרים, חזרו שוב למצרים והביאו עמם את: (אח'הט)

בק16).

אחד מהמרגלים נשאר עד כה במצרים, מכיוון שצפנת פענח שם אותו ב (אאסכ).

המרגלים הביאו איתם (אנחה) מכובדת לכבוד (צפנת פענח).

צפנת פענח הזמין את המרגלים לאכול איתו (סעודה) אך המרגלים חששו שהם מובאים לבית יוסף

בעקבות זאת ש (אנחה אקיהט את הכסף) שאתו שילמו על האוכל במצרים, הם דואגים שעכשיו

יעלילו עליהם (עלילות), יענישו אותם וייקחו אותם להיות (עבדים), וגם יחרימו את רכושם. האחים

פונים מיוזמתם לאיש שממונה על (בית יוסף), ואומרים לו שמצאו (כסף) בשקיהם ושהם רוצים

(להחזיר אותנו). האיש אומר שהכסף שייך להם, ושהוא קיבל את התשלום על האוכל שקנו, וכנראה

הא-לוקים שלהם נתן להם (אוצר/אטון).

לימוד הפסוקים :

פסוקים כ"ו-כ"ח: יוסף מגיע לביתו, האחים מביאים לו את המנחה שהכינו עבורו ומשתחוים לו- מתייחסים אליו בכבוד רב. יוסף דואג למשפחתו: הוא שואל את האחים מה שלומם, מה שלום אביהם הזקן שסיפרו עליו והאם עדיין חי. יוסף הרי דואג לאביו, ורוצה לדעת מה מצבו אחרי שלא נפגשו במשך שנים רבות, והוא דואג לו כל הזמן הזה (ראו "מסרים והפנמה"- ערך המשפחה).

← עניין לשוני- ה' השאלה.

לבקש מהתלמידים לזהות בפסוק איפה יש ה' השאלה.

ה'שְׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזֶּקֶן? - האם שלום לאביכם הזקן?

ה'עוֹדְנוּ חַי? - האם עדיין חי?

האחים עונים ליוסף: שלום לאביהם, הוא עדיין חי, ואפילו מכנים אותו עבד של צפנת פענח, כדי לוודא כבוד רב לשליט. האחים ממש מכבדים את השליט - קדים ומשתחוים לו.

← המורה יכול להדגים מהי קידה ומהי השתחויה.

המורה ישאל את התלמידים: איזה חלום מהחלומות של יוסף מתקיים כאן במלואו?

פס' כ"ו- "וישתחו לו ארצה"- אחד עשר אחים משתחוים כאן ליוסף, כמו **בחלום האלומות**.

המורה יוסיף את השאלה: מה היה חסר בקיום החלום, בפעם הראשונה שבה באו למצרים? בפעם הראשונה שירדו למצרים, השתחוו ליוסף רק עשרה אחים, כי בנימין לא היה איתם. עכשיו אחד עשר אחים משתחוים לו.

כהכנה ללימוד פסוקים כ"ט-ל"א: תגובת יוסף למפגש עם בנימין.

המורה ישאל את התלמידים האם קרה להם פעם שפגשו קרוב משפחה שהם מאוד אוהבים אחרי הרבה זמן שלא ראו אותו ואפילו דאגו לו.

איך הם הרגישו? מה הם רצו לעשות מיד כשראו אותו?

למשל: סבא וסבתא שבאים מחו"ל אחרי הרבה זמן שלא ראו אותם /אבא שהיה במילואים לתקופה ארוכה.

התלמידים ידברו על הרגשות החזקים שהם מרגישים, על הרצון לרוץ לחבק ולנשק, לפעמים בוכים מהתרגשות וכד'.

המורה יקריא בקריאה דרמטית את פסוקים כ"ט-ל"א, ויבקש מהתלמידים לזהות איך יוסף הגיב כשראה את אחיו בנימין אחרי שנים רבות.

המורה יסביר את הפסוקים:

יוסף שואל את האחים אם זה אחיהם הקטן שהם סיפרו לו עליו, ומברך את בנימין שה' ירחם עליו: **"יְחַנְדְּךָ" - יִתֶּן לְךָ חֵן, אֶהְבֶּה וְרַחֲמִים.**

יוסף מתרגש מאוד לראות את בנימין אחרי כל כך הרבה שנים שלא נפגשו.

בנימין הוא האח היחיד שיש ליוסף גם מאביו וגם מאמו, ולכן יש להם קשר מאוד קרוב.

אהבתו של יוסף לאחיו התעוררה, והוא מרגיש שהוא צריך לבכות, ואינו רוצה לבכות בפני האחים, כי אז הם עלולים לזהות מי הוא, והוא עדיין לא רוצה להזדהות בפניהם, כי הוא רוצה עדיין לבדוק היטב את יחס האחים לבנימין. לכן, יוסף הולך לחדרו ובוכה שמה.

"וַיִּבְקֶשׂ לְבָכּוֹת" - הֲיָה קְרוֹב מְאֹד לְבָכּוֹת. הַכוּוּנָה אֵינָה שְׂבִיקָשׁ רְשׁוֹת לְבָכּוֹת....

▪ עניין לשוני- הפדרה- ה' המגמה-אל החדר.

יוסף רוחץ את פניו לפני שהוא חוזר לאחים, כדי שהם לא יראו שהוא בכה. הוא מתאפק ומתגבר על רגשותיו לבכות יותר, וגם מתאפק לא לגלות לאחים מי הוא באמת (מכיוון שרצה לבדוק באופן ברור את יחסם של האחים לבנימין, וממילא את יחסם אליו). יוסף מבקש שישומו את הלחם, כדי שיוכלו להתחיל בארוחה ("לחם" כולל את כל מאכל, במיוחד בשר).

פסוק ל"ב:

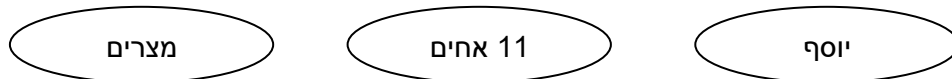
האחים חושבים שיוסף הוא מצרי.

היהודים והמצרים אינם יכולים לאכול יחד לפי מנהגי דתם, מכיוון שהעברים-היהודים אכלו בשר, ואילו המצרים לא אכלו בשר. המצרים היו עובדים לבהמות- למזל טלה, ומבחינתם זאת תועבה לאכול את ה"אלוהים" שלהם.

"תועבה הוא למצרים" - דָּבַר מְאוֹס וּמְגֵעִיל.

לכן הסעודה מתקיימת בשלושה שולחנות נפרדים, כי יוסף אינו יכול לאכול עם המצרים, כי הם יודעים שהוא יהודי, אך הוא גם אינו יכול לאכול עם האחים, כי אז אולי יזהו שהוא יהודי.

המורה יצייר על הלוח:

פסוקים ל"ג-ל"ד: המורה יפנה שאלה לתלמידים כהקדמה לפליאה שתעלה בפסוק הבא:

האם יוסף יודע שמדובר כאן באחים שלו?

התלמידים עונים: כן.

האם האחים יודעים שמדובר ביוסף?

התלמידים עונים: לא.

שימו לב מה קורה בפסוק הבא:

המורה יקריא בקול את פסוק ל"ג: **"וַיָּשְׁבוּ לְפָנָיו: הַבָּכָר כְּבִכְרָתוֹ, וְהַצְעִיר כְּצַעֲרָתוֹ; וַיִּתְּמְהוּ הָאֲנָשִׁים, אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ."**

מבחינת אחי יוסף, קורה פה משהו ממש מוזר: יוסף מושיב אותם לשולחן לפי סדר לידתם- מתחיל מהאח הבכור ומסיים באח הצעיר ביותר!

← המורה יכול להציג כדברי רש"י: שיוסף לקח את הגביע שלו והתחיל להקיש עליו, ולאחר כל

הקשה: "אתה יושב כאן, אתה הבכור", "אתה השני לידו" וכו'. נראה כקסם...

האחים לא מבינים! איך השליט במצרים יודע באיזה סדר נולדו? מאוד מפתיע!

(אפשר להסביר שזה לא שהוא רואה מי נראה מבוגר יותר, מכיוון ששנים עשר הבנים נולדו מארבע אימהות שונות, אז אין פערי גילאים גדולים בין כולם.)

יוסף הושיב את אחיו עמו בסעודה, ונתן לכל אחד מנה משלו.
יחסו הטוב של יוסף לאחיו מלמד על צדקותו הרבה - הוא סלח לאחיו בלב שלם, ולא נותרה בלבו כל שנאה כלפיהם.

האחים ויוסף אכלו יחד, שתו יין והשתכרו.
יוסף מעניק לבנימין יחס מיוחד-הוא קיבל חמש מנות- הרבה יותר מאחיו.
נעלה את השאלה: מדוע נתן יוסף לבנימין חמש מנות, ולא חשש שהאחים יקנאו בבנימין, כפי שקינאו בו כשיעקב עשה לו כתונת פסים?
יוסף רוצה לבדוק מה יחסם של האחים והאם הם ינהגו כלפי בנימין באופן שונה מזה שבו הם נהגו כלפיו כשקינאו בו (ראו פירוש הספורנו).

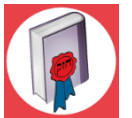
נשאל שאלה נוספת: האם האחים קינאו בבנימין על היחס המיוחד שקיבל?
הם לא קינאו בבנימין, אלא אף שמחו על היחס הטוב שקיבל, שהרי לקחוהו מיעקב בערבות וקיבלו על עצמם לשמור עליו מכל משמר.
יוסף שמח לראות את עמידתם של אחיו בניסיון. האחים גילו יחס של אחריות וערבות אחד כלפי השני.

מסרים והפנמה:

- **החשיבות של ערך המשפחה והדאגה לבני המשפחה:** יעקב דואג מאוד לבניו, יהודה ערב לבנימין ודואג לו, וגם יוסף רוצה לאחד את המשפחה.
התלמידים יכולים לזהות: איפה ראינו שיוסף דואג למשפחתו? (הוא שואל בשלום אביו, הוא מברך את בנימין ושמה לראותו, עד כדי כך שלא יכול להתאפק מלבכות, הוא מגיש לכל אחיו ארוחה, הוא נתן לבנימין חמש מנות כדי לראות איך האחים מתייחסים אליו.)
- **צדקותו של יוסף שסולח ודואג לאחיו למרות מה שעשו לו:** יוסף הושיב את אחיו בסעודה יחד עמו, שלח להם מנות ונתן להם יין.

סיכום: בפסוקים אלו למדנו שהאחים הביאו את המנחה ליוסף והשתחוו לו. יוסף דאג לאביו ודרש בשלומו. יוסף התרגש מאוד לראות את בנימין, ומרוב אהבתו אותו, הוא בירך אותו ובכה. יוסף עדיין לא רצה לגלות מי הוא, כדי לבדוק היטב את יחס האחים לבנימין, לכן הוא נכנס לחדרו כשבכה. לאחר מכן יוסף הושיב את האחים בסעודה לפי סדר לידתם, והאחים תמהו על כך, כי נראה להם מוזר שיוסף יודע פרטים אלו עליהם. יוסף והאחים אכלו ושתו. יוסף מעניק לבנימין יחס מיוחד (חמש מנות), כדי לבדוק אם האחים יקנאו בו.

להפנות שאלות לתלמידים כהכנה לפרק הבא:

- האם נראה שבנימין יחזור הביתה בשלום והאחים יכולים כבר להיות רגועים מכל החששות שלהם ושל יעקב אביהם?
- האם, לדעתכם, יוסף יספר לאחים מי הוא באמת או ישאיר זאת עדיין בסוד? ליצור עניין: בפרק הבא נגלה עוד קצת פרטים!

* פעילויות לסיכום היחידה ולסיכום פרק מ"ג: סידור האירועים לפי רצף.

המורה יכין פלקטים עם אירועים שקרו בפרק מ"ג. המורה יזמין שבעה תלמידים לקדמת הכיתה. כל ילד יקבל פלקט אחד. התלמידים יצטרכו להסתדר לפי סדר התרחשות האירועים. שאר התלמידים הצופים יכולים לכוון אותם. במקביל, המורה יכול לתת לתלמידים כרטיסיות אלו "בקטן", והתלמידים ידביקו במחברת/תיקייה לפי הסדר הנכון.

יוסף אכל עם האחים שלו.

הרעב חזק מאד בארץ כנען.

הוודה מבקש מייעקב לקחת

יעקב אומר לבניו לקחת מנחה לאיש

הוודה מבקש מייעקב לקחת את בנימין

יעקב אומר לבניו לקחת מנחה לאיש

יעקב אומר לבניו לקחת מנחה לאיש